

VOORWOORD	V
INHOUD	IX
THEMA 1	1
INLEIDENDE BESCHOUWINGEN OVER (STATELIJK) RECHT	1
1. OPZET EN DOELSTELLINGEN VAN DIT BOEK	3
2. WAT IS RECHT?	4
A. Een min of meer samenhangend geheel	6
B. Van waarden, begrippen, gedragsvoorschriften en instellingen	6
C. Met de bedoeling de maatschappij te ordenen door gedragsvoorschriften	8
D. Waaraan van overheidswege sancties kleven	9
E. Recht en rechtsstelsels	9
3. RECHT – RECHTVAARDIGHEID – JURISTEN EN BURGERS – RECHTS-PRAKTIJK – RECHTSBEDELING	10
4. ÉÉN RECHT OF PUBLIEKRECHT EN PRIVAATRECHT?	14
A. Twee soorten verhoudingen	14
B. Belang van het onderscheid	15
C. Criteria voor het onderscheid	16
5. RECHT EN METAJURIDICA	18
A. Rechtsfilosofie	18
B. Rechtsethiek	18
C. Rechtseconomie	18
D. Rechtssociologie	19
E. Rechtsgeschiedenis	19
F. Rechtsvergelijking	19
G. Criminologie	19
THEMA 2	21
BASISBEGRIPPEN EN INDELING VAN HET RECHT	21
1. BASISBEGRIPPEN	23
A. Gedragsvoorschrift, regel, wet, bevel	23
a. Terminologie	23
b. Gesanctioneerde en niet-gesanctioneerde regels	24

c. Gebiedende en verbiedende regels	25
d. Dwingende en aanvullende rechtsregels en rechtsregels van openbare orde	25
e. Algemene normen en individuele bevelen	27
B. Objectief en subjectief recht, rechtsobjecten en rechtssubjecten	28
a. Objectief en subjectief recht; rechtsfeit en rechtshandeling	28
b. Rechtssubjecten: natuurlijke en rechtspersonen	30
C. Rechtsbekwaamheid en handelingsbekwaamheid	31
D. Rechtsfeit en rechtshandeling	33
a. Rechtshandeling	33
b. Rechtsfeit	34
E. "Formeel" en "materieel" in het recht	35
a. Formeel <i>versus</i> materieel recht	35
b. Formele <i>versus</i> materiële geldigheid (of nietigheid)	35
c. Formele <i>versus</i> materiële motivering	35
d. Formele <i>versus</i> materiële wet	36
e. Formele en materiële rechtsbron	36
F. Opgepast voor "valse vrienden"	36
a. Wettelijk/wettig	37
b. Rechts-/rechtelijk/rechterlijk, judicieel/justitieel/juridisch	37
c. Sanctie, straf, boete, nietigheid ...	38

2. DE INDELING VAN HET RECHT 39

A. Publiekrecht	40
a. Het grondwettelijk of constitutioneel recht	41
b. Het administratief of bestuursrecht	41
c. Het strafrecht	43
d. Het procesrecht	43
e. Het internationaal publiekrecht of volkenrecht	44
B. Privaatrecht	45
a. Het burgerlijk recht	45
b. Het ondernemings- en economisch recht	47
c. Het arbeidsrecht	47
d. Het consumentenrecht	47
e. Het internationaal privaatrecht (IPR)	48

THEMA 3 49

INTERNE EN INTERNATIONALE RECHTSORDEN 49

1. DE INTERNE RECHTSORDE 51

A. Grondbeginselen	51
a. De democratische rechtsstaat van het Koninkrijk België	51
b. Scheiding der machten	52
c. Fundamentele rechten en vrijheden	56
d. Van eenheidsstaat naar federale staat	56

B. De Belgische staatsstructuur	58
a. Inleiding	58
b. De federale staat	59
i. De autonomie van de gefedereerde entiteiten	59
ii. De federale wetgevende macht	60
iii. De federale uitvoerende macht	63
iv. De federale rechterlijke macht	64
c. Deelstaten: gemeenschappen en gewesten	64
d. Ondergeschikte niveaus	66
i. Algemeen	66
ii. De provincies	67
iii. De gemeenten	67
C. Federale bevoegdheidsverdeling	68
a. Principes	68
b. Belangenconflicten en bevoegdheidsconflicten	72
2. INTERNATIONALE RECHTSORDE(N)	74
A. België's buitenlands beleid	74
B. België in Europa	76
a. Benelux	76
b. Europese Unie	77
i. Inleiding	77
ii. Het Europees Parlement	78
iii. De Europese Raad	79
iv. De Raad	80
v. De Europese Commissie	81
vi. Rechtscolleges	82
c. Raad van Europa	83
C. België in de wereld	84
a. De Verenigde Naties en het Internationaal Gerechtshof	84
b. Andere internationale rechtscolleges	86
THEMA 4	87
DE FORMELE RECHTSBRONNEN EN DE HIËRARCHIE DER RECHTSNORMEN	87
1. ENKELE PRINCIPES	89
A. Iedereen wordt geacht de rechtsregels te kennen	89
B. De verschillende rechtsbronnen en hun onderlinge verhouding	91
C. Werking in de tijd	91
D. Werking in de ruimte	93
2. HET TOEPASSEN VAN DE RECHTSREGEL	94
A. Recht versus feiten: een moment van inductie	94

B. Recht <i>versus</i> feiten: interpretatie	95
a. Wat is interpretatie?	95
b. Wie interpreteert?	95
c. Hoe wordt er geïnterpreteerd?	96
C. Recht <i>versus</i> feiten: de juridische deductie	98
3. HIËRARCHIE VAN (MATERIËLE) WETTEN	100
A. De internationale en supranationale normen	101
a. Over monisme en rechtstreekse werking	101
b. De hiërarchische verhouding	103
B. De nationale rechtsnormen	103
a. De Grondwet	103
b. Wetten	105
i. Er zijn wetten en wetten	105
ii. Toetsing van de wet aan de Grondwet	106
iii. De hiërarchische verhouding wet-internationale normen	106
c. De administratieve besluiten en verordeningen	107
i. De verschillende verordeningen	107
ii. De hiërarchische verhouding	108
d. Rondzendbrieven en soft law	108
4. DE RECHTSPRAAK	109
A. De rechtspraak als formele rechtsbron	109
B. Criteria	111
C. Publicatie van rechtspraak	111
5. DE RECHTSLEER	112
6. DE GEWOONTE (EN DE GEBRUIKEN)	112
7. DE ALGEMENE RECHTSBEGINSELEN	114
THEMA 5	115
FUNDAMENTELE RECHTEN EN VRIJHEDEN	115
1. ALGEMEEN	117
2. DE KLASSIEKE VRIJHEDEN	118
A. De vrijheid van de fysieke persoon of de bescherming van lijf en goed	119
a. De beperking van aanhouding/gevangenneming en het verbod van slavernij en dwangarbeid	119
b. Het strafrechtelijke legaliteitsprincipe	120
c. Recht op leven en fysieke integriteit	121

d. Bescherming van de goederen	122
B. De vrijheid van de geest	123
a. Vrijheid van meningsuiting	123
b. Religieuze vrijheid	125
c. Vrijheid van vergadering en vereniging	125
d. Recht op privacy	126
3. DE ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE RECHTEN	128
A. Recht op onderwijs en vrijheid van onderwijs	128
B. Recht op een menswaardig leven	129
4. HET GELIJKHEIDSBEGINSEL	130
A. De grondwettelijke beginselen	130
B. Formele en materiële gelijkheid	131
C. Verbod van willekeur bij juridische ongelijkheid	132
D. Rechterlijke controle	133
E. Bestrijding van racisme en discriminatie	133
5. ANDERE FUNDAMENTELE RECHTEN	137
THEMA 6	139
RECHTSHANDHAVING	139
1. DE RECHTERLIJKE MACHT	141
2. CONTROLE OP DE NALEIVING VAN HET RECHT: HOVEN EN RECHT-BANKEN	143
A. Organisatie	143
a. Territoriale bevoegdheidsverdeling	143
b. Materiële bevoegdheidsverdeling	145
i. Algemeen	145
ii. Burgerlijke en ondernemingszaken	145
iii. Strafzaken	147
c. De rol van het Hof van Cassatie	147
d. De rol van de Europese rechtscolleges	148
B. Fundamentele rechten en principes	148
C. De actoren van justitie	150
a. Magistratuur	150
b. Advocatuur	151
c. Gerechtsdeurwaarders	153
d. Griffiers en griffiepersoneel	153
e. Justitiehuizen	154
f. Notarissen	154

g. Andere functies	154
D. Procesrechtelijke aspecten	156
a. De procedure in burgerlijke zaken	156
i. Algemeen overzicht	156
ii. Rechtsingang en inleidende zitting	157
iii. Conclusies	157
iv. Terechtzitting	158
v. Uitspraak	158
vi. Versnelde en bijzondere procedures	159
vii. Alternatieve conflictafhandeling	160
viii. De uitvoering van het vonnis of arrest	162
b. De aanleg en de rechtsmiddelen	163
i. Gewone rechtsmiddelen	164
ii. Buitengewone rechtsmiddelen	165
E. Bewijsrecht	166
a. Het recht moet – juridisch gezien – niet bewezen worden	166
b. Bewijs van de feiten	166
c. Bewijslast of bewijsrisico	168
d. Bewijsmiddelen	169
i. De burgerlijke bewijsmiddelen	169
ii. De onderzoeksmaatregelen	172
iii. Een bijzondere feitelijke kwestie: de vaste datum	173
F. Toegang tot justitie	174
3. CONTROLE OP HET BESTUUR: RECHTSBESCHERMING TEGEN DE UITVOERENDE MACHT	174
A. De ombudsman	174
B. Administratief beroep	175
C. Jurisdictioneel beroep	176
a. De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State	176
b. De mogelijkheid voor de gewone rechtbanken en hoven: exceptie van onwettigheid	178
c. Andere administratiefrechtelijke rechtscolleges	178
4. CONTROLE OP DE WETGEVER: HET GRONDWETTELIJK HOF	179
5. EXTERNE CONTROLE OP DE RECHTERLIJKE MACHT: DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE	181
THEMA 7	183
PERSONEN-, FAMILIE- EN RELATIEVERMOGENSRECHT	183
1. DE NATUURLIJKE PERSOON	185
A. De staat van de persoon	185

B. De identificatie van de natuurlijke persoon	186
a. Naam	186
b. Woonplaats	188
c. Nationaliteit	189
C. Bewijs van staat	190
D. Persoonlijkheidsrechten	190
2. VERTICALE RELATIES: AFSTAMMING, ADOPTIE EN VOOGDIJ	191
A. Afstamming	191
a. Begrippen	191
b. Wat is de basis van afstamming?	192
i. Vaststelling moederschap	192
ii. Vaststelling vaderschap	193
iii. Vaststelling meemoederschap	194
c. Gevolgen van de afstamming	195
B. Adoptie	196
a. Begrip	196
b. Voorwaarden adoptant(en) en geadopteerde	196
c. Soorten adoptie	197
C. Voogdij	197
3. HORIZONTALE RELATIES: SAMENLEVINGSVORMEN	198
A. Feitelijke samenwoning	198
a. Begrip	198
b. Gevolgen	198
c. Einde	199
B. Wettelijke samenwoning	199
a. Begrip	199
b. Voorwaarden	199
c. Gevolgen	199
d. Einde	200
C. Huwelijk	200
a. Begrip	200
b. Voorwaarden	201
i. Algemeen	201
ii. Grondvoorwaarden	201
iii. De vormvereisten	202
c. Gevolgen	203
i. Algemeen	203
ii. Het primair huwelijksstelsel	203
iii. Het secundaire huwelijksvermogensstelsel	206
iv. Soorten huwelijksvermogensstelsels	206
v. Activa en passiva wettelijk stelsel	207
vi. Bestuur	209
vii. Einde huwelijksvermogensstelsel	209
d. Einde huwelijk, in het bijzonder echtscheiding	210

i. Vormen van echtscheiding	210
ii. Gevolgen van de echtscheiding	212

4. ERFRECHT 213

A. Begrip	213
B. Openvallen nalatenschap	214
C. Wie kan erven?	214
D. Wettelijke devolutie	216
a. Erfgerechtigde (bloed)verwanten	216
b. Langstlevende echtgenoot	217
c. Langstlevende wettelijk samenwonende partner	218
E. Testamentaire devolutie	218
a. De testamentsvormen	219
b. De reserve en het beschikbaar deel	221
c. Afspraken over erfenissen	222
F. Vereffening en verdeling van de nalatenschap	222
G. Schenking	223

THEMA 8 225

VERBINTENISSENRECHT 225

1. DEFINITIE EN SOORTEN 227

A. Definitie	227
B. Soorten verbintenissen	228
a. Indeling op basis van ontstaanswijze	228
b. Indeling op basis van intensiteit	228
c. Indeling op basis van afdwingbaarheid	229
d. Indeling op basis van belang van de wederpartij	229
C. Beginselen	229

2. ALGEMEEN REGIME VAN DE VERBINTENIS 230

A. Modaliteiten van de verbintenis	230
B. Verbintenis met pluraliteit van voorwerp	231
C. Verbintenis met pluraliteit van rechtssubjecten	232
D. Overdracht van de verbintenis	233
E. Nakoming van de verbintenis	235
F. Niet-nakoming van de verbintenis	237
G. Bescherming van de rechten van de schuldeiser	239
H. Gronden van tenietgaan van de verbintenis	239

3. VERBINTENISSEN UIT EEN OVEREENKOMST 241

A. Soorten contracten	241
-----------------------	-----

a. Consensueel, formeel of zakelijk contract	241
b. Wederkerig of eenzijdig contract	241
c. Contract onder bezwarende titel of ten kostelozen titel	242
d. Vergeldend of kanscontract	242
e. Overeenkomst tussen een onderneming en een consument (B2C), tussen ondernemingen (B2B) en andere	242
f. Benoemde/bijzondere, onbenoemde en gemengde contracten	243
B. Totstandkoming van het contract	244
C. Geldigheid van het contract	245
a. Vrije en bewuste toestemming	245
b. Handelingsbekwaamheid	248
c. Bepaalbaar en geoorloofd voorwerp	248
d. Geoorloofde oorzaak	249
e. Sanctionering bij miskenning geldigheidsvereiste	249
D. Bewijs, interpretatie en kwalificatie van het contract	251
E. Gevolgen van het contract tussen partijen	252
F. Gevolgen bij niet-nakoming	254
a. Toerekenbare niet-nakoming	254
b. Ontoerekenbare niet-nakoming	257
G. Gevolgen van het contract voor derden	258
H. Tenietgaan van het contract	259
4. VERBINTENISSEN UIT EEN EENZIJDIGE RECHTSHANDELING	260
5. VERBINTENISSEN UIT EEN BUITENCONTRACTUELE AANSPRAKELIJKHEID	260
A. Aansprakelijkheid voor eigen daad	261
B. Aansprakelijkheid voor andermans daad	264
C. Aansprakelijkheid voor zaken en dieren	265
D. Buitencontractuele en/of contractuele aansprakelijkheid?	266
6. VERBINTENISSEN UIT EEN ONEIGENLIJK CONTRACT	267
A. Zaakwaarneming	267
B. Onverschuldigde betaling	268
C. Ongerechtvaardigde verrijking	268
THEMA 9	269
GOEDERENRECHT	269
1. ALGEMEEN	271
2. SOORTEN GOEDEREN	271
A. Roerende en onroerende goederen	271

a. Soorten onroerende goederen	272
b. Soorten roerende goederen	273
B. Goederen, voorwerpen, lichamelijke en onlichamelijke voorwerpen, vruchten en opbrengsten	274
C. Gebruiksgoederen en verbruikbare goederen	274
D. Vervangbare en onvervangbare goederen	275
E. Goederen in de handel en goederen buiten de handel	275
F. Goederen die aan niemand toebehoren	275

3. DE ZAKELIJKE RECHTEN 276

A. Kenmerken van de zakelijke rechten	276
B. Soorten zakelijke rechten	278
C. Vestiging en tenietgaan van zakelijke rechten	278
D. Eigendom	280
a. Definitie en kenmerken	280
b. Beperkingen	280
c. Verwerving	282
d. Verlies	284
e. Mede-eigendom	284
E. Vruchtgebruik	286
F. Erfpacht en opstal	289
G. Erfdienstbaarheden	290
H. Accessoire zakelijke rechten of zakelijke zekerheden	292
a. Algemeen	292
b. Voorrechten	293
c. Hypotheek	294
d. Pand	294
e. Retentierecht	295
f. De borgtocht als persoonlijke zekerheid	295

THEMA 10 297

BIJZONDERE CONTRACTEN 297

1. ALGEMEEN 299

2. KOOP 300

A. Definitie	300
B. Verbintenissen van de partijen	301
C. Bijzondere koopovereenkomsten	302

3. HUUR 303

A. Definitie	303
B. Verbintenissen van de partijen	303
C. Bijzondere huurovereenkomsten	304

a. De huurovereenkomst met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder	304
b. De handelshuur	307
c. De pacht	307
4. AANNEMING - DIENSTENCONTRACT	308
A. Begrip	308
B. Verbintenissen van de partijen	309
C. Koop op plan (Wet Breyne)	311
5. LENING	313
6. BEWAARGEVING	313
A. Definitie	313
B. Hotelbewaargeving	314
7. LASTGEVING	315
A. Definitie	315
B. Verbintenissen van de partijen	316
8. DADING EN SEKWESTER	317
9. RUIL	318
10. KANSCONTRACTEN	318
THEMA 11	319
ONDERNEMINGS-, ECONOMISCH EN VENNOOTSCHAPSRECHT	319
1. ALGEMEEN	321
2. VENNOOTSCHAPPEN EN VERENIGINGEN	324
A. Algemeen	324
B. De feitelijke vereniging (die dus geen rechtspersoon is)	325
C. De vereniging zonder winstoogmerk (vzw)	326
D. De stichting	326
E. Vennootschappen	327
a. Rechtspersoonlijkheid en andere voordelen	327
b. Oprichting	328
c. De soorten vennootschappen	328
i. Algemeen	328
ii. Maatschap	329
iii. Besloten vennootschap (BV)	329

iv. Naamloze vennootschap (NV)	330
v. Coöperatieve vennootschap (CV)	330
d. De organen van een vennootschap	330
e. Bestuurdersaansprakelijkheid	331
3. INSOLVENTIERECHT: FAILLISSEMENT EN ONDERNEMINGEN IN MOEILIKHEDEN	332
4. ANDERE LEERSTUKKEN VAN HET ONDERNEMINGS- EN ECONOMISCH RECHT	334
A. Het boekhoud- en jaarrekeningenrecht	334
B. Belangrijke handelstussenpersonen	334
C. De cheque en de wisselbrief	335
D. De wet ter bestrijding van betalingsachterstal bij handelstransacties	335
E. Betalingsbevel voor onbetwiste ondernemingsschulden	336
F. Consumentenrecht als onderdeel van het ondernemings- en economisch recht	336
G. Bank- en beursrecht	337
H. Bijzondere ondernemingsovereenkomsten	338
a. Handelshuur	338
b. Licenties	338
c. Franchising	338
d. Factoring	339
e. Leasing of financieringshuur	339
I. Kartelrecht	340
THEMA 12	341
HET ADMINISTRATIEF OF BESTUURSRECHT	341
1. HET ALGEMEEN ADMINISTRATIEF RECHT	343
A. Begripsbepaling	343
B. Bestuurlijke of administratieve overheden	345
C. De goederen in het administratief recht	345
D. De bronnen van het administratief recht	346
E. Openbaarheid van bestuur	347
F. Het administratief beroep	348
G. De ombudsdienst	349
2. BIJZONDERE TAKKEN VAN HET ADMINISTRATIEF RECHT	349
A. Recht van het openbaar ambt	349
B. Kieswetgeving	350
C. Overheidsopdrachten	350
D. Migratierecht	351

E. Onderwijsrecht	352
F. Mediarecht	353
G. Andere takken	353
THEMA 13	355
STRAFRECHT	355
1. ALGEMEEN	357
A. Materieel en formeel strafrecht	357
B. De belangrijke rol van de overheid	357
C. Algemene beginselen van het strafrecht	358
D. De territoriale toepassing van de strafwet	359
a. Misdrijven gepleegd in België	359
b. Misdrijven gepleegd in het buitenland	360
2. HET MATERIEEL STRAFRECHT: MISDRIJF, DADER EN STRAF	361
A. Algemeen en bijzonder strafrecht	361
B. Misdrijf	362
a. Drie constitutieve bestanddelen en een verzwarend bestanddeel	362
b. Poging	365
c. Daderschap en deelneming	366
C. Straf en straftoemeting	366
a. Acht strafniveaus	366
b. Straftoemeting	367
c. Strafuitvoering en einde van de straf	368
3. HET FORMEEL STRAFRECHT: STRAFPROCESRECHT	370
A. Algemene beginselen	370
a. Terminologie	370
b. Wetgeving	372
B. De kennisname van een misdrijf en de start van de vervolging	373
C. Verval van de strafvordering	374
D. Het verloop van een strafprocedure	376
a. Eenvoudige zaken	376
b. Procedure met opsporingsonderzoek door het parket	376
c. Gerechtelijk onderzoek	378
d. De voorlopige hechtenis	380
e. De snelrechtprocedure	382
f. De zitting van de strafrechtbank (rechter ten gronde, vonnisrechter)	382
g. De uitzonderlijke procedure voor het hof van assisen	383
E. Rechten van partijen	384
F. De situatie van het slachtoffer	385

THEMA 14	387
FISCAAL RECHT	387
1. ALGEMEEN	389
A. Begrippen	389
B. De grondwettelijke regels inzake fiscaliteit	393
C. Sanctionering	394
2. DIRECTE OF INKOMSTENBELASTINGEN	395
3. DE MET DE INKOMSTENBELASTING GELIJKGESTELDE BELASTINGEN	399
4. DE INDIRECTE BELASTINGEN	399
A. Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	399
B. Registratie-, hypotheek- en griffierechten	401
C. Successierechten of erfbelasting	401
D. Diverse rechten en taksen	402
E. Douanerechten en accijnzen	402
F. Andere belastingen	402
THEMA 15	405
SOCIAAL RECHT	405
1. ALGEMEEN	407
2. ARBEIDSRECHT	407
A. Individueel arbeidsrecht	408
a. De arbeidsovereenkomst: kenmerken	408
i. Definitie	408
ii. Arbeid	409
iii. Loon	409
iv. Gezag	410
b. Soorten arbeidsovereenkomsten	412
i. Soorten arbeidsovereenkomsten naargelang de duur	412
ii. Soorten arbeidsovereenkomsten naargelang de omvang van de prestaties	414
iii. Arbeidsovereenkomsten met een bijzonder statuut	414
iv. Een verschrompelende splijtzwam: arbeiders <i>versus</i> bedienden	415
c. De verplichtingen van werkgever en werknemer	416
i. De verplichtingen van de werkgever	416
ii. De verplichtingen van de werknemer	417
d. De arbeidsrechtelijke bescherming	418

e. Het einde van de arbeidsovereenkomst	419
B. Collectief arbeidsrecht	422
a. Collectief overleg: de betrokken instanties	422
b. Het collectief overleg en het normerend instrumentarium	425
c. De vakbondsvrijheid en het stakingsrecht	426
3. SOCIALEZEKERHEIDSRICHT	427
A. Wat is sociale zekerheid?	427
B. De lagen van onze sociale zekerheid	429
C. De organisatie van onze sociale zekerheid	430
a. De verschillende instellingen	430
b. Regionalisering van de sociale zekerheid	431
D. De financiering van de sociale zekerheid	432
E. De drie stelsels binnen de sociale zekerheid: werknemers, zelfstandigen en ambtenaren	434
a. Het stelsel van de werknemers	434
i. Toepassingsgebied	434
ii. Beroepsrisico's	434
iii. Ziekte en invaliditeit	435
iv. Werkloosheid	436
v. Pensioenen	437
vi. Gezinsbijslag	438
b. Het stelsel van de zelfstandigen	439
c. Het stelsel van de ambtenaren	439
F. De sociale bijstand	440
THEMA 16	441
INTELLECTUELE RICHTEN	441
1. BEGRIP EN KENMERKEN	443
2. AUTEURSRECHTEN	444
3. OCTROOIEN	445
4. MERKEN	446
5. TEKENINGEN EN MODELLEN	448
6. KWEKERSCERTIFICATEN	448
7. BIJZONDERE BESCHERMINGSMAATREGELEN	448

THEMA 17	451
OMGEVINGSRECHT	451
1 KARAKTERISERING VAN HET RECHTSGBIED	453
A. Milieurecht of omgevingsrecht?	453
B. Bestuursrecht of dwarsdoorsnede van het recht?	454
C. Milieurecht als meerlagig rechtsgebied	454
D. Functies van het omgevingsrecht	456
2 HET STREVEN NAAR EEN DUURZAME ONTWIKKELING	456
3 INSTRUMENTEN VAN HET OMGEVINGSBELEID	457
A. Directe en indirecte regulering	457
B. Vergunningen	457
C. Stedenbouwkundige voorschriften en beschermingsvoorschriften, activiteitgerichte en effectgerichte normen	458
D. Milieueffectrapportage, milieukwaliteitsnormen en emissienormen	459
E. Productnormen en gebruiksnormen	459
F. Inzet van de instrumenten en de milieuverontreinigingsketen	460
G. Verhandelbare emissierechten	461
4 BEGINSELEN VAN HET MILIEUBELEID	461
5 DE ROL VAN DE RECHTER: TERUG VAN WEGGEWEEST, MET ALS ILLUSTRATIE DE KLIMAATRECHTSPRAAK	463
6 DE OMGEVINGSVERGUNNING IN EEN NOTENDOP	466
A. Een geïntegreerde vergunning	466
B. Administratieve procedure en beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen	466
C. Inhoudelijke aspecten van de vergunningverlening	467
THEMA 18	469
MIGRATIERECHT	469
I ALGEMEEN	471
A. Begrip	471
B. Rechtsbronnen	471
C. Actoren	472

II MENSENRECHTEN	474
A. Algemeen	474
B. Rechtsmacht	475
C. Beginsel van non-refoulement	475
D. Recht op respect voor het privé- en gezinsleven	476
III ALGEMENE PRINCIPES VAN HET VERBLIJFSRECHT	476
IV TOEGANG TOT HET GRONDGEBIED EN KORT VERBLIJF	477
V LANG VERBLIJF	478
A. Inleiding	478
B. Economische migratie	478
a. Unieburgers	478
b. Derdelanders	479
C. Bescherming	480
a. Internationale bescherming	480
i. Inleiding	480
ii. Voorwaarden	481
iii. Procedure	482
b. Tijdelijke bescherming	483
c. Bescherming op grond van nationale wetgeving	484
i. Bijzondere verblijfsprocedure voor NBMV	484
ii. Statuut als slachtoffer van mensenhandel of zwaardere vormen van mensensmokkel	484
iii. Verblijf wegens staatloosheid	485
iv. Medische regularisatie (9ter)	485
v. Humanitaire regularisatie (9bis)	486
D. Gezinshereniging	486
a. Inleiding	486
b. Definitie van gezin	488
i. Gezinshereniging met een derdelander	488
ii. Gezinshereniging met een statische Belg	488
iii. Gezinshereniging met een Unieburger of mobiele Belg	488
c. Socio-economische voorwaarden	489
i. Gezinshereniging met een derdelander of statische Belg	489
ii. Gezinshereniging met een Unieburgers of mobiele Belg	489
E. Besluit	489
VI TERUGKEER EN DETENTIE	489
A. Mensen zonder wettig verblijf	489
B. Terugkeer	490
C. Detentie	490
VII NATIONALITEIT	491